

**Bölüm-1**

**Yerkürenin  
Tektonik Aktivitesi**

**Kabuksal  
Deformasyon:**

Gevrek, Sünümlü

**2**

JEM 110/126/152

# **Genel Jeoloji II**

Prof. Dr.

**Veysel IŞIK**

Ankara Üniversitesi  
Jeoloji Mühendisliği Bölümü  
Tektonik Araştırma Grubu



# Çatlaklar (Joints)

Gevrek deformasyon sırasında kayaların kırılması ve iki parçaya ayrılması ile oluşan doğal kırıklar, **çatlak** olarak adlanır.

Kırılma ile ayrılan parçalarda bir kayma olmaz. Bu özellik çatlakları diğer bir kırık olan faydan ayırır. Çatlaklar düzlemsel yapılardır.

Çatlaklar temelde çekme stresi sonucu oluşurlar.





**Artvin**

# Faylar (Faults)

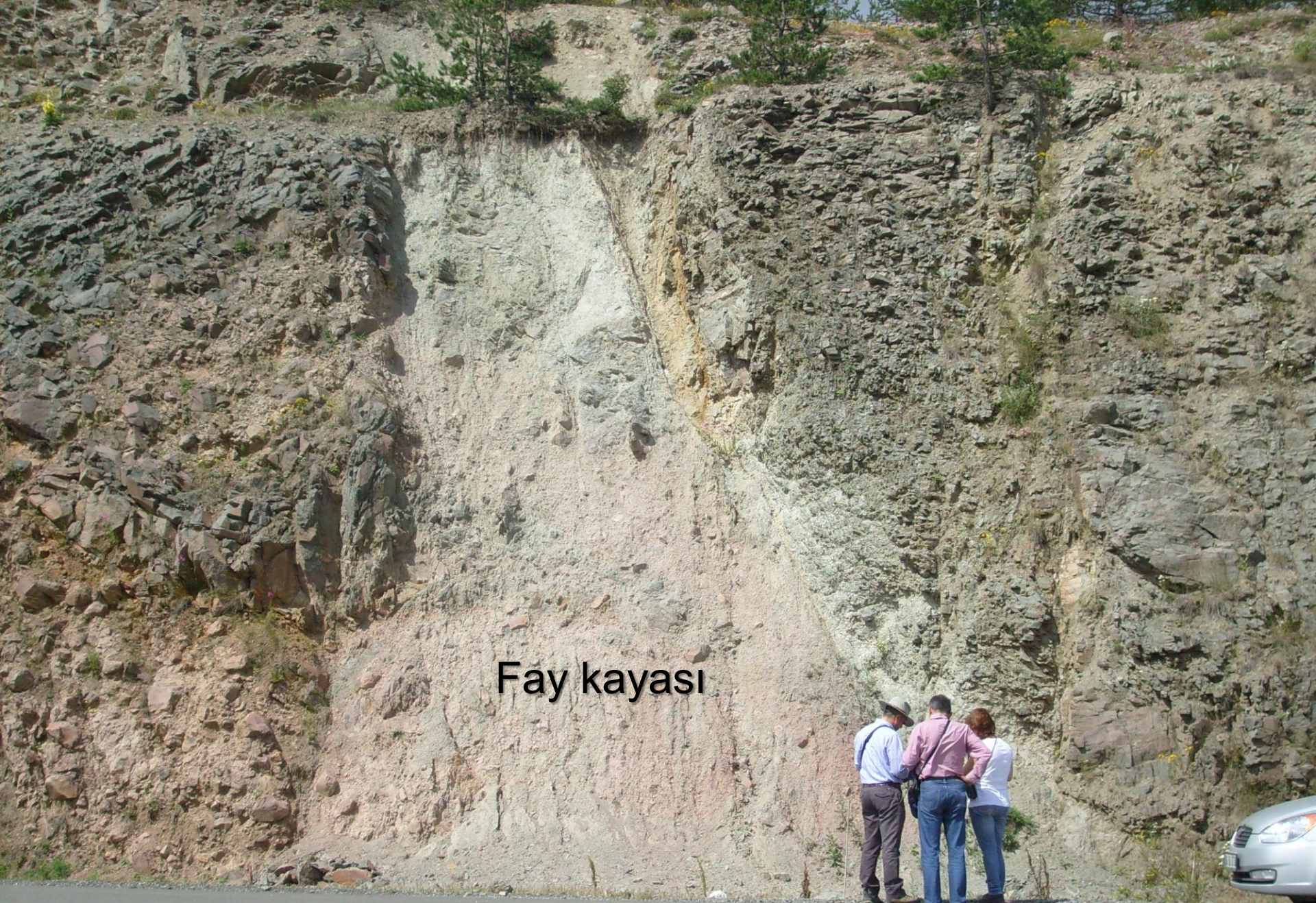
Fay, blokların bir düzlem boyunca (fay düzlemi) göreceli olarak yer değiştirir şekilde oluşan kırıktır.





Bazı fay yüzeyleri cilalanmış gibi bir görünümde ve bu yüzey üzerinde blokların hareketini gösteren oyuklar bulunur. Cilalı yüzeyler **kayma yüzeyi (slickenside)**, çizgisel oyuklar ise **kayma çizgisellikleri** olarak adlanır.





Fay kayası

# Kıvrımlar (Folds)

Katmanların bükülmesi sonucu oluşan yapılar **kıvrım** olarak adlanır.

Katmanlar, sedimanter tabakalar olduğu gibi magmatik kayalardaki bandlar, metamorfik kayalardaki foliyasyon da olabilir. Yine dayk, sil ve damarlar da kıvrımlanır.



# Kıvrım Terminolojisi ve Sınıflaması

Bütün kıvrımlar aynı görünümde değildirler. Bazıları semer, bazıları tekne bazıları ise diğer şekillerde olabilir.

Kıvrımlanmanın en fazla olduğu kıvrım bölümü **menteşe** (*hinge*) olarak adlanır.

Bükülmenin en az olduğu, kıvrımın iki tarafındaki kesim **kanat** (*limb*) olarak adlanır.

Her bir katman menteşe noktasından geçen hayali düzlem, **eksen düzlemi** (axial plane) olarak tanımlanır.

